

dosarul nr. 2rac-410/18

Prima instanță: Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău (jud. S.Papuha)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I.Țurcan, V.Cotorobai, N.Simciuc)

DECIZIE

14 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

având în componența sa:

Președintele ședinței, judecător:
judecători:

Oleg Sternioală
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Mariana Pitic
Dumitru Visternicean

examinând recursul declarat de către Societatea cu răspundere limitată „Nalp-Comerț”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea cu răspundere limitată „Nalp-Comerț” împotriva Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 16 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, casată integral hotărârea din 6 mai 2016 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea înaintată de Societatea cu răspundere limitată „Nalp-Comerț” a fost respinsă ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție,

c o n s t a t ă :

La 29 iulie 2013, Societatea cu răspundere limitată „Nalp-Comerț” (în continuare SRL „Nalp-Comerț”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea prezentei acțiuni, reclamanta a indicat că conform contractelor de antrepriză nr. 362 din 8 octombrie 2008 și nr. 31/35 din 20 februarie 2009 beneficiarul Procuratura Generală s-a obligat să achite costul lucrărilor îndeplinite de către antreprenorul SRL „Nalp-Comerț” pe etape conform procesului verbal de îndeplinire a lucrărilor.

Conform punctului 5.3 din contractele enunțate, neîndeplinirea sau îndeplinirea necompletă a condițiilor prezentului contract atrage după sine achitarea integrală de către părți a tuturor costurilor și penalităților, rezultată din

aceasta în corespundere cu legislația, iar conform pct. 5.4 din contractele respective, toate litigiile apărute în cadrul executării condițiilor contractului se vor soluționa amiabil de către părți ori în caz contrar în instanța de judecată.

Din considerentul că după cum a invocat reclamanta SRL „Nalp-Comerț”, a executat întregul volum de lucrări comandate de către Procuratura Generală la obiectul – sediul Procuraturii Telenești, la 24 aprilie 2013, i-a expediat în adresa acesteia scrisoarea nr. 122/13-rec, solicitând ca beneficiarul să recepționeze lucrările executate la valoarea restantă de 272928,42 lei, în termen de până la 14 mai 2013.

Totodată, la scrisoarea menționată, SRL „Nalp-Comerț” a anexat două exemplare ale procesului - verbal de recepționare a lucrărilor executate, comandate de Procuratura Generală, conform solicitărilor din scrisoarea acesteia nr. 31/260 din 20 iunie 2008 și a contractelor de antrepriză nr. 362 din 8 octombrie 2008 și nr. 31/35 din 20 februarie 2009.

În continuare, reclamanta a precizat că la scrisoarea enunțată nu a primit răspuns, motiv pentru care la 11 iulie 2013, a înaintat în adresa Procuraturii Generale o somație, înregistrată în aceeași zi, prin care a solicitat, în termen de 7 zile lucrătoare, să-și onoreze obligațiunile contractuale și să achite suma datoriei, însă la somația înaintată Procuratura Generală nu a răspuns.

A mai remarcat că, conform solicitărilor din scrisoarea Procuraturii Generale nr. 31/260 din 20 iunie 2008 întregul volum de lucrări comandate de Procuratura Generală la obiectul “sediul Procuraturii Telenești”, a fost executat în valoare totală de 640 094, 97 lei.

Ulterior, în luna mai anul 2011, procurorul raionului Telenești, în prezența responsabilului tehnic al Procuraturii Generale a semnat procesul-verbal de recepție a lucrărilor executate nr. 01/R - 27 din 27 iunie 2011 la o valoare totală de 367 166,55 lei.

Prin urmare, reclamanta a menționat că, Procuratura Generală se eschivează de la recepționarea lucrărilor executate la valoarea restantă de 272 928, 42 lei și achitarea sumei datorate, conform contractelor de antrepriză, scrisorii de pretenție nr. 31/260 din 20 iunie 2008 și procesului-verbal de recepționare a lucrărilor executate, însă utilizează obiectul.

În opinia SRL „Nalp-Comerț”, recepționarea a avut loc în condițiile art. 957 alin. (3) Cod Civil.

Suplimentar, a invocat că conform raportului de expertiză judiciară nr. 1173 din 20 iulie 2015, efectuat de către expertul Centrului National de Expertize Judiciare, s-a constatat că tipurile de lucrări executate real de către SRL „Nalp-Comerț” la obiectul - sediul Procuraturii raionului Telenești indicate în procesul verbal de recepție a lucrărilor în sumă de 272 928,4 lei și anume: lucrări de instalare uși de lemn, uși și ferestre din profil PVC, uși din profil aluminiu și reparația la fațade nu sunt incluse în procesul-verbal de recepție a lucrărilor în sumă de 367 166,5 lei. Costul lucrărilor de reparație a sediului procuraturii Telenești conform devizului de cheltuieli, constituie 640 086, 4 lei, costul lucrărilor în sumă 367 166 lei sunt confirmate de către beneficiar și responsabilul tehnic, diferența constituie 272 920 lei.

Din considerentul că după cum a invocat reclamanta că, pârâtul Procuratura Generală nu și-a executat cu diligență obligațiunile contractuale, a depus prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând inclusiv prin cererea de concretizare a cerințelor din 13 aprilie 2016, încasarea din contul Procuraturii Generale în beneficiul său a sumei de 272 920 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat, suma de 144 348,54 lei cu titlu de dobândă de întârziere și cheltuielile de judecată formate din taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 14 518,31 lei, precum și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 000 lei.

Prin hotărârea din 6 mai 2016 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, cererea de chemare în judecată înaintată de către SRL „Nalp-Comerț” a fost admisă integral, fiind dispusă încasarea din contul Procuraturii Generale în beneficiul SRL „Nalp-Comerț” a prejudiciului material pentru lucrările executate de facto și neachitate în sumă de 272 920 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 144 348,54 lei, a cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 14 518,31 lei și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2000 lei, iar în total suma de 433 822, 85 lei.

Prin decizia din 15 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Procuratura Generală, casată integral hotărârea din 6 mai 2016 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău și pronunțată o hotărâre nouă, prin care acțiunea înaintată de către SRL „Nalp-Comerț” a fost respinsă ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

Prin decizia din 22 noiembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către SRL „Nalp-Comerț”, casată decizia din 15 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, cauza fiind remisă la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Rejudecând cauza, prin decizia din 16 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Procuratura Generală, casată integral hotărârea din 6 mai 2016 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău și pronunțată o hotărâre nouă, prin care acțiunea înaintată de către SRL „Nalp-Comerț” a fost respinsă ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

La 21 iunie 2018, SRL „Nalp-Comerț” a declarat recurs împotriva deciziei din 16 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea actului judecătoresc contestat cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în cererea de chemare în judecată, referința asupra cererii de apel motivată și cererea de recurs anexate la dosar, suplimentar invocându-se că, la examinarea cauzei instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material, nefiind constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, și anume faptul precum că prin decizia din 22 noiembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție, cauza a fost remisă la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată pentru examinarea fondului cauzei, or, instanța de recurs a menținut că aplicând termenul de prescripție, din oficiu, contrar principiului disponibilității părților, instanța ierarhic inferioară nu a examinat fondul cauzei, ceea ce nu este compatibil cu standardele art. 6 din CEDO.

Însă, distinct mențiunilor instanței ierarhic superioare, instanța de apel rejudecând cauza, a omis în mod repetat să elucideze aceste circumstanțe și să examineze fondul cauzei, respigând din nou acțiunea ca fiind depusă în afara termenului de prescripție, ceea ce este inadmisibil.

A mai indicat că, între SRL „Nalp-Comerț” și Procuratura Generală au fost încheiate două contracte de antrepriză și anume: contractul de antrepriză nr. 362 din 8 octombrie 2008 în sumă de 495 166,17 lei, pentru efectuarea lucrărilor de reparație capitală a sediului Procuraturii raionului Telenești și contractul de antrepriză nr. 31/35 din 20 februarie 2009 în sumă de 399 452 lei, pentru efectuarea lucrărilor de reparație curentă a sediului Procuraturii raionului Telenești.

Conform devizelor de cheltuieli, costul lucrărilor de reparație a sediului Procuraturii raionului Telenești a constituit suma de 640 094 lei, iar potrivit contractelor de antrepriză nr. 362 din 8 octombrie 2008 și nr. 31/35 din 20 februarie 2009 costul real al lucrărilor de reparație a sediului Procuraturii raionului Telenești efectuate de către SRL „Nalp-Comerț”, confirmate și prin Raportul de expertiză nr. 1173 din 20 iulie 2015, efectuate de către expertul Centrului Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a constituit suma de 640,086 lei. Prin urmare, suma restantă care urmează a fi încasată și care corect a fost încasată prin hotărârea primei instanțe din contul Procuraturii Generale în beneficiul său este de 272 920 lei.

Potrivit recurenței obiectul prezentei acțiuni, la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Nalp-Comerț” împotriva Procuraturii Generale cu privire la încasarea datoriei, rezultă din contractul de antrepriză nr. 362 din 8 octombrie 2009, pentru efectuarea lucrărilor de reparație capitală a sediului Procuraturii raionului Telenești, suma restantă fiind de 272 920 lei.

Cu referire la prevederile art. 373 Codul de procedură civilă, a susținut recurenta că la examinarea prezentei cauze, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural ceea ce în consecință a dus la încălcarea principiilor de bază ale procedurii civile.

În ce privește termenul de prescripție la înaintarea acțiunii în judecată, recurenta a indicat că acțiunea este depusă în termenul legal, deoarece reclamantei i s-a încălcat dreptul doar după recepționarea somației de către pârât, adică termenul de prescripție a început a curge din anul 2013, când reclamanta a sesizat, că pârâtul nu-și va onora obligațiile și i se încalcă drepturile.

În rezultat, instanța de apel s-a eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, a examinat superficial circumstanțele cauzei, nu a intrat în esența litigiului și nu a apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâre neîntemeiată de respingere ca tardivă a acțiunii, pe când concluzia primei instanțe despre necesitatea admiterii integrale a acțiunii este justă, ea având la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 Cod de procedură civilă. Prin urmare, anume aceste circumstanțe impun admiterea recursului,

casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe (vol.II,f.d.68-78).

La 3 septembrie 2018 în adresa intimatului Procuratura Generală a fost expediată copia recursului declarat de SRL „Nalp-Comerț”, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (vol.II,f.d.82), iar la 22 octombrie 2018 Procuratura Generală și-a exercitat dreptul său procedural și a depus referință în termenul stabilit de lege, solicitând declararea recursului ca inadmisibil, deoarece acesta nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, or, argumentele invocate în recursul enunțat se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul înaintat de către SRL „Nalp-Comerț” la 21 iunie 2018 (vol.II,f.d.68) este declarat în termen, având în vedere faptul că decizia Curții de Apel Chișinău ce se solicită a fi casată și ce constituie obiectul prezentului recurs a fost adoptată la 16 mai 2018 (vol.II,f.d.45).

Prin încheierea din 24 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către SRL „Nalp-Comerț” a fost considerat admisibil și fără a prejudicia fondul cauzei a fost dispusă judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din actele cauzei rezultă cu certitudine că la 8 octombrie 2008 și, respectiv la 20 februarie 2009, SRL „Nalp-Comerț” acționând în calitate de antreprenor a încheiat separat cu Procuratura Generală a Republicii Moldova care a acționat în calitate de beneficiar două contracte de antrepriză cu nr. 362 pentru efectuarea lucrărilor de reparație capitală a sediului Procuraturii Raionului Telenești, în sumă totală de 495166,17 lei și cu nr. 31/35 pentru efectuarea lucrărilor de reparație curentă a sediului Procuraturii Raionului Telenești, în sumă totală de 399 452 lei. La rândul său, beneficiarul – Procuratura Generală a Republicii Moldova s-a obligat să achite costul lucrărilor îndeplinite de antreprenor, pe etape, conform procesului verbal de îndeplinire a lucrărilor.

Totodată, conform punctului 5.3 din contractele sus-enunțate, neîndeplinirea sau îndeplinirea necompletă a condițiilor prezentului contract atrage după sine achitarea integrală de către părți a tuturor costurilor și penalităților, rezultată din aceasta în corespundere cu legislația, iar potrivit pct. 5.4 din contractele respective, toate litigiile apărute în cadrul executării condițiilor contractelor se vor soluționa amiabil de către părți ori în caz contrar în instanța de judecată (vol.I,f.d.11-15).

Din considerentul că după cum a invocat reclamanta SRL „Nalp-Comerț”, a executat întregul volum de lucrări comandate de către Procuratura Generală la obiectul – sediul Procuraturii Telenești, la 24 aprilie 2013 i-a expediat acesteia scrisoarea nr. 122/13-rec, recepționată de către pârât la 30 aprilie 2013, solicitând recepționarea lucrărilor executate la valoarea restantă în sumă de 272 928, 42 lei, în termen de până la 14 mai 2013, anexând totodată, două exemplare ale procesului - verbal de recepționare a lucrărilor executate (vol.I,f.d.8,9).

Deoarece nu primit răspuns la scrisoarea nr. 122/13-rec din 24 aprilie 2013, la 11 iulie 2013 SRL „Nalp-Comerț” a înaintat Procuraturii Generale o somație, înregistrată în aceeași zi, solicitând onorarea obligațiilor contractuale și achitarea sumei datorate în termen de 7 zile lucrătoare (f.d.7), însă nu a primit răspuns, motiv pentru care la 29 iulie 2013 SRL „Nalp-Comerț” a depus prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând inclusiv prin cererea de concretizare a acțiunii, încasarea din contul Procuraturii Generale în beneficiul său a sumei de 272 920 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat, suma de 144 348,54 lei cu titlu de dobândă de întârziere și cheltuielile de judecată formate din taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 14 518,31 lei, precum și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 000 lei (vol.I,f.d.4-6,125-128,129-132). Or, după cum a invocat reclamanta SRL „Nalp-Comerț” în acțiune, pârâtul Procuratura Generală până în prezent nu a recepționat lucrările

efectuate și finisate la obiectul sediul Procuraturii Telenești, fapt necompătat de către ultimul.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, având ca obiect încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, pe care a admis-o integral (vol.I,f.d.145).

Judecând apelul declarat de către Procuratura Generală, instanța de apel prin decizia din 15 martie 2017 l-a admis, a casat hotărârea primei instanțe și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care a respins ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție acțiunea înaintată de către SRL „Nalp-Comerț” (vol.I,f.d.200).

Ulterior, prin decizia din 22 noiembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către SRL „Nalp-Comerț”, casată decizia din 15 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, cauza fiind remisă la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de recurs a reținut că instanța de judecată, urma să aplice termenul de prescripție, potrivit art. 271 Cod civil, doar la cererea părților, condiție ce nu se atestă la caz, or, art. 271 Cod civil prevede expres că, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Prin urmare, aplicarea termenului de prescripție, urma să fie aplicat reieșind din principiul disponibilității părților, or, art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă prevede expres că, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Aici, instanța de recurs a menționat că din actele cauzei rezultă că pârâtul nu a solicitat nici în fond și nici în apel aplicarea termenului de prescripție, instanța de apel aplicîndu-l ex officio. Or, instanța nu poate din oficiu să respingă acțiunea ca drept prescrisă.

În concluzie, instanța de recurs a constatat că instanța ierarhic inferioară aplicînd termenul de prescripție, din oficiu, contrar principiului disponibilității părților, nu a examinat fondul cauzei, ceea ce nu este compatibil cu standardele art. 6 din CEDO (vol.I,f.d.251-258).

Rejudecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 16 mai 2018, a admis apelul declarat de Procuratura Generală, a casat integral hotărîrea din 6 mai 2016 a Judecătoreiei Rîșcani, mun. Chișinău și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care a respins ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție acțiunea înaintată de către SRL „Nalp-Comerț” (vol.II,f.d.46-54).

Instanța de recurs consideră că instanța de apel pripit a constatat precum că acțiunea a fost depusă cu omiterea termenului de prescripție, or, aceasta constituie o interpretare eronată a normelor de drept relevante în acest sens.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sînt

determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) din același cod, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, referindu-se doar la susținerile intimatului, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

Așa-dar, conform art. 267 alin. (1) Cod civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Conform art. 272 alin. (1) din același cod, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

La rândul său, prevederea art. 968 Cod civil reglementează termenul de prescripție în cazul contractului de antrepriză. Astfel, potrivit normei enunțate, termenul de prescripție este de un an din momentul recepționării lucrării.

Totodată, Colegiul judiciar remarcă că din sensul art. 272 alin. (1) Cod civil rezultă că, începutul termenelor generale este condiționat de momentul când persoana în favoarea căreia curge termenul de prescripție, poate să se adreseze în judecată pentru realizarea forțată a dreptului său.

La acest capitol, instanța de recurs reține că conform art. 272 alin. (2) Cod civil, dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă, iar în cazul obligației de a nu face, de la data încălcării acesteia. În cazul în care dreptul subiectiv este afectat de un termen suspensiv sau de o condiție suspensivă, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data împlinirii termenului ori a realizării condiției.

În acest context, argumentul instanței de apel precum că data nașterii dreptului la acțiune a reclamantei SRL „Nalp-Comerț” în privința datoriei ce rezultă din contractul de antrepriză nr. 362 din 8 octombrie 2008 este data menționată în procesul-verbal de examinare a lucrărilor de reparație la imobilul Procuraturii Telenești din 17 septembrie 2009, adică 24 septembrie 2009, deoarece însăși în procesul-verbal de examinare a lucrărilor de reparație la imobilul Procuraturii Telenești din 17 septembrie 2009, este menționat că comisia în rezultatul dezbaterilor a stabilit termen de înlăturarea defectelor – 10 zile, până la 28 septembrie curent, după ce de prezentat obiectul spre a fi dat în

exploatare, iar conform mențiunii de pe acest act din 24 septembrie 2009, semnate de procurorul din cadrul procuraturii Telenești, Vasile Stăvilă, se menționează că lucrările expuse în procesul verbal dat, au fost îndeplinite (vol.I,f.d.118), nu poate fi reținut.

Or, mențiunea enunțată, semnată de procurorul din cadrul procuraturii Telenești, Vasile Stăvilă în care se menționează că lucrările expuse în procesul verbal dat au fost îndeplinite, nu poate fi apreciată ca un act de recepționare a lucrării executate.

Aceasta deoarece în conformitate cu prevederile pct. 1, 3 și 18 din Regulamentul de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 285 din 23 mai 1996, recepția constituie o componentă a sistemului calității în construcții și este actul prin care comisia de recepție declară că acceptă și preia lucrarea definitivată de construcție și instalațiile aferente acesteia, cu sau fără rezerve, și că aceasta poate fi dată în folosință. Prin actul de recepție se certifică faptul că executantul și-a îndeplinit obligațiile în conformitate cu prevederile contractului și ale documentației de execuție, asumându-și, totodată, pentru lucrările executate răspunderea prevăzută de lege.

Recepția lucrărilor de construcție și a instalațiilor aferente acestora se efectuează atât la lucrări noi, cât și la intervențiile în timp asupra construcțiilor existente (reparații capitale, consolidări, reconstrucții, modificări, modernizări, extinderi etc.).

Comisia de recepție verifică: respectarea prevederilor din autorizația de construire, precum și avizele și condițiile de execuție, impuse de autoritățile competente; executarea lucrărilor în conformitate cu prevederile contractului de antrepriză, ale documentației de execuție și ale reglementărilor specifice, cu respectarea exigențelor esențiale în construcții, conform legii; avizul, întocmit de proiectant, cu privire la modul în care a fost executată lucrarea (investitorul va urmări ca această activitate să fie cuprinsă în contractul de proiectare); termenele și calitatea definitivării tuturor lucrărilor prevăzute în contractul încheiat între investitor și executant, precum și în documentația anexată la contract.

Contrar situației de drept enunțate, confirmarea precum că lucrările expuse în procesul verbal sus-indicat au fost îndeplinite, a fost semnat doar de către reprezentantul Procuraturii Generale și anume de către procurorul din cadrul procuraturii Telenești, Vasile Stăvilă, pe când urma a fi semnat în mod obligatoriu și de către reprezentantul reclamantului, condiție însă ce nu se atestă la caz.

În această ordine de idei, Colegiul judiciar apreciază a fi relevante argumentele recurente invocate în acest sens, precum că la caz procesul-verbal de recepție finală expediat părâtului nu a fost semnat de către părțile din litigiu, ceea ce denotă că în speță, reclamantei i s-a încălcat dreptul la acțiune doar după expedierea în adresa părâtului Procuratura Generală a Republicii Moldova la 11 iulie 2013 a somației înregistrată în aceeași zi, privind onorarea în termen de 7 zile lucrătoare a obligațiilor contractuale și achitarea sumei datorate pentru lucrările executate de facto și neachitate, adică termenul de prescripție pentru apărarea dreptului încălcat pentru recurenta SRL „Nalp-Comerț” a început să

curgă din luna iulie 2013, momentul când reclamanta a sesizat că pârâtul nu-și va onora obligațiile și i se încalcă drepturile, iar acțiunea înaintată de către SRL „Nalp-Comerț” a fost depusă la 29 iulie 2013, adică în interiorul termenului de prescripție. Or, în cazul obligației de a nu face, prescripția începe să curgă de la data încălcării acesteia.

Ipoteza instanței de apel precum că dreptul la acțiune pentru SRL „Nalp-Comerț” ar începe să curgă de la 24 septembrie 2009-data când lucrările expuse în procesul-verbal de examinare a lucrărilor de reparație la imobilul Procuraturii Telenești din 17 septembrie 2009 au fost îndeplinite, este nefundată, deoarece la caz însăși după cum s-a menționat supra recepționarea lucrărilor efectuate și finisate de către SRL „Nalp-Comerț” nu a avut loc.

Prin urmare, reieșind din specificul acțiunii deduse judecării, precum și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor, alături de cele constatate, la caz era indispensabil de a examina cauza în fond și de a verifica cerințele formulate prin prisma particularităților instituite de Codul civil.

Astfel aceste circumstanțe au rămas fără o apreciere adecvată de către instanța de apel, deși urmau a fi verificate și analizate minuțios întru soluționarea corectă a litigiului.

Iar ca consecință, această circumstanță este apreciată de către Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție drept o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs. Or, instanța de apel nu s-a expus asupra fondului cauzei.

În această ordine de idei, Colegiul decelează că prin decizia din 22 noiembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție, s-a remis cauza spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, deoarece instanța de recurs a constatat că aplicând termenul de prescripție, din oficiu, contrar principiului disponibilității părților, instanța de apel nu a examinat fondul cauzei, ceea ce nu este compatibil cu standardele art. 6 din CEDO.

Însă, distinct mențiunilor instanței ierarhic superioare, instanța de apel rejudecând cauza, a omis în mod repetat să elucideze faptul respectiv și să examineze fondul cauzei. Or, analizând memoriul deciziei supuse examenului legalității se atestă că, instanța de apel în mod repetat și pripit a conchis faptul că acțiunea înaintată de către SRL „Nalp-Comerț” a fost depusă cu omiterea termenului de prescripție, adică judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, referindu-se doar la susținerile intimatului, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că, cele descrise cert indică la examinarea superficială a circumstanțelor cauzei, deoarece prezintă relevanță și folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, rezultând din specificul acestui și care presupune în sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe, pertinente și concludente a situației de fapt, or, concluzia instanței de apel este rezultatul examinării superficiale a litigiului dedus judecării și interpretării eronate a normelor de drept relevante.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de

instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, este imperativ de ținut cont de cele expuse supra și instanța de apel urmează a se expune asupra temeiniciei/netemeiniciei acțiunii depuse de către SRL „Nalp-Comerț” împotriva Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, omițând aspectul tardivității și în dependență de cele constatate să emită o hotărâre conformă prevederilor legale, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

Totodată, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acțiunii, instanța de apel urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

Cu referire la cererea formulată de reprezentantul Procuraturii Generale, Oleg Gavriliță la 8 noiembrie 2018, cu privire la citarea părților în ședință de judecată, Colegiul judiciar o consideră neîntemeiată, în următoarele circumstanțe.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs..

În contextul normelor precitate, Colegiul relevă că invitarea participanților în proces la examinarea recursului, se impune doar în cazul în care se constată necesitatea expunerii de către participanți asupra problemelor invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că circumstanțe ce ar dicta necesitatea audierii participanților la proces, nu au fost stabilite.

De altfel, examinarea cauzei în ordine de recurs în lipsa participanților la proces, nu poate fi calificată ca o limitare a dreptului de apărare și dreptului de acces la justiție, în condițiile când participanții la proces beneficiază de un ansamblu de pârghii legale întru realizarea drepturilor lor.

În consecință, cererea formulată de Procuratura Generală cu privire la citarea părților în ședință de judecată, urmează a fi respinsă.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge cererea formulată de reprezentantul Procuraturii Generale a Republicii Moldova, Oleg Gavriliță cu privire la citarea părților în ședință de judecată.

Se admite recursul declarat de către Societatea cu răspundere limitată „Nalp-Comerț”.

Se casează integral decizia din 16 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea cu răspundere limitată „Nalp-Comerț” împotriva Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul:

Oleg Sternioală

Judecătorii:

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Dumitru Visternicean